

QISQA HIKOYALAR TARJIMASI

Toshtemirova Aziza To'lqin qizi

*Termiz Davlat Universititi Xorijiy filologiya fakulteti
Tarjima nazariyasi va amaliyoti yo'nalishi 205-guruh talabasi
toshtemirovaaziza094@gmail.com*

Abstract: *In this article, we can see the problems in the translation process of short stories. We can see the works of several scientists in our country, we can also see the solutions to the problems encountered in short stories and stories. We can also consider a number of terms when translating articles in the original language. In this article, I used the literature of several scientists.*

Keywords: *Story, short story, historical events, concepts, terms, systems, tasks.*

Аннотация: *В этой статье мы можем увидеть проблемы в процессе перевода рассказов. Мы можем увидеть работы ряда учёных нашей страны, также можем увидеть решения возникших проблем в рассказах и повестях. Мы также можем учитывать ряд терминов при переводе статей на язык оригинала. В этой статье я использовал литературу нескольких ученых.*

Ключевые слова: *Повесть, новелла, исторические события, понятия, термины, системы, задачи.*

Annotatsiya: *Mazkur maqolada kichik hikoyalarning tarjima jarayonidagi muammolarini ko'rishimiz mumkin. Yurtimizda bir qancha olimlarning qator ishlarini ham ko'rishimiz mumkin, qissa va hikoyalarda uchraydigan muammolarga yechimlarni ham ko'rishimiz mumkin. Asliyat tilidagi maqolalarni tarjima qilishda bir qancha terminlarni ham ko'rib chiqishimiz mumkin. Mazkur maqolada bir qancha olimlarning adabiyotlaridan foydalandim.*

Kalit so'zlar: *Hikoya, Qissa, tarixiy hodisalar, kontseptsiyalar, terminlar, tizimologiyalar, vazifalar.*

Muhokama

Hozirgi kunda kichik hikoyalarni tarjima qilishda ko'plab muammolarga uchrashimiz mumkin, ammo olimlarning bir qanchasi ushbu hikoyalarni tarjima qilishda kerakli bo'lgan bosqichlardan foydalanishimiz uchun bir qancha foydalanish uchun qo'llanma va qo'lyozmalari mavjud.

Xususan hikoya yoki kichik qissalarni tarjima qilishda avvalambor tarjimondan kuchli bilim egasi bo'lishni talab qiladi.

Yaniki hikoya tarjima jarayonida bir qancha muammolarni keltirib chiqarishi mumkin.

Hikoyani dastlab biz qaysi sohada ekanligiga diqqatimizni qaratishimiz lozim. Hikoyani biz bilamizki asl tarjima tilidan boshqa bir tilga tarjima qilishimiz kerak bo'ladi. Shuning uchun ham biz hikoya uchun kerak bo'ladigan terminlarni ko'rib chiqishimiz kerak.

Nilanjana Sudeshna -Jhumpa Lahiri 1967-yil 11-iyulda tug'ilgan. U ingliz va yaqinda italyan tilida qisqa hikoyalari, romanlari va insholari bilan tanilgan amerikalik yozuvchi hisoblanadi.

Uning debyut qisqa hikoyalar to'plami "Maladies tarjimoni,, (1999) badiiy adabiyot bo'yicha Pulitser mukofoti va PEN/Xeminguey mukofotiga sazovor bo'ldi va uning 1- romani "The Namesake" (2003) shu nomdagi mashhur filmga nomi berildi.

The Namesake Nyu-York Taymsning taniqli kitobi, Los-Anjeles Tayms kitob mukofoti finalchisi bo'lgan va yirik kinofilmga aylantirilgan. Frank O'Konnor xalqaro qisqa hikoyalar mukofotini qo'lga kiritdi, uning ikkinchi romani, The Lowland (2013) esa Man Booker mukofoti va badiiy adabiyot bo'yicha Milliy kitob mukofotining finalchisi bo'ldi. 2015-yil 22-yanvarda Lahiri pasttekislik uchun adabiyot bo'yicha 50 000 AQSh dollari miqdoridagi DSC mukofotini qo'lga kiritdi Ushbu asarlarida Lahiri Amerikadagi hind-immigrantlar tajribasiga qo'l urib ko'rdi. 2011-yilda Lahiri Rimga (Italiya) ko'chib o'tdi va shundan beri ikkita insho kitobini nashr etdi va 2018 yilda o'zining Dove mi trovo deb nomlangan italyan tilida birinchi romanini nashr etdi, shuningdek, "Pingvinlar" italyan qisqa hikoyalari kitobini tuzdi, tahrir qildi va tarjima qildi. Qirq xil italyan yozuvchilari tomonidan yozilgan 40 ta italyan qisqa hikoyalari. Yana u o'zining va boshqa yozuvchilarning ayrim asarlarini italyan tilidan ingliz tiliga tarjima qilgan. 2014-yilda Lahiri Milliy gumanitar fanlar medali bilan taqdirlangan. U 2015-yildan 2022-yilgacha Prinston universitetida ijodiy yozish professori bo'lgan McIntosh ingliz tili professori va Kolumbiya universitetining Barnard kollejida ijodiy yozuvlar bo'yicha direktorlik lavozimiga ko'tarildi.

Qissa — badiiy adabiyotda epik janr turlaridan biri. G'arbiy Yevropa va Amerika adabiyotida povest ma'nosidagi qissa tushunchasi yo'q. Nasrning romandan boshqa barcha janrlari "Novella" termini orqali ifodalanadi. Rus va o'zbek adabiyotlarida qissaning hozirgi va qadimgi ma'nolari o'rtasida farq bor. Masalan, qadimgi rus adabiyotida har qanday nasriy asar povest (qissa) deb atalgan. O'zbek adabiyoti tarixida rivoyat usulida nasr yoki nazmda yozilgan tarixiy-afsonaviy asarlar qissa deb yuritilgan. Masalan, "Qissai Sayfulmuluk", "Qisasi Rabg'uziy" va boshqa

Hozirgi ma'nodagi o'zbek qissasi rus adabiyotidagi "povest" terminiga to'g'ri keladi va asosan roman bilan hikoya oralig'idagi o'rtacha hajmli nasriy janrni ifodalaydi.

Qissa, odatda, bir va bir necha shaxslar taqdiriga oid turli voqealarni o'ziga asos qilib olishi bilan epik turning hikoya, hajmi va mazmunining nisbatan cheklanganligi bilan romandan farq qiladi. Qissalar hayot murakkabliklarini hikoyaga nisbatan kengroq, xarakter hamda voqelik ko'lamini romanga qaraganda kamroq qamrab oladi. Qissada u yoki bu shaxs hayotining ma'lum bir davri xronikal tarzda bayon qilinadi. Qissada lirizm hikoya va romandagidan kuchliroq bo'lishi mumkin.

Roman kabi Qissaning ham avtobiografik (Oybek, A.Qahhor, N.Safarov), tarixiy (Mirkarim Osim, Ya.Ilyosov va boshqalar), fantastik (T.Malik, H.Shayxov, M.Mahkamov va boshqalar) turlari bor. Hozirda qissa nasrning eng faol janrlaridan bo'lib, unda yosh yozuvchilar ham samarali ijod qilmoqdalar.

Hikoya, hikoya (hayoliy yoki real odamlar va voqealar haqida hikoya)

Qisqa hikoya, odatda bitta o'tirishda o'qilishi mumkin bo'lgan nasriy fantastika

Hikoya (Amerika ingliz tili) yoki qavat (Britaniya ingliz tili), binoning qavatli yoki darajasi

Yangiliklar tashkiloti tomonidan xabar qilingan voqea yoki mavzu

Muammo (qadimgi yunoncha: πρόβλημα prasoba — vazifa, topshiriq) keng ma'noda — o'rganish, hal etishni talab qiluvchi murakkab nazariy yoki amaliy masala; fanda — har qanday hodisa, ob'yektlar, jarayonlarni tushuntirishda qarama-qarshi pozitsiyalar shaklida harakat qiladigan va uni hal qilish uchun adekvat nazariyani talab qiladigan qarama-qarshi vaziyat; hayotda muammo odamlar tushuna oladigan tarzda shakllantiriladi.

Muammoni muvaffaqiyatli hal qilishning muhim sharti uni to'g'ri shakllantirishdir.

Noto'g'ri tuzilgan muammo yoki psevdomuammo haqiqiy muammolarni hal qilishdan uzoqlashtiradi. Tizimologiyada tizim-tashkiliy faoliyat algoritmi harakatning rag'batlantiruvchi omili sifatida tavsiflangan "Muammo" bosqichidan boshlanadi.

Inson uchun muammoning mohiyati shundan iboratki, u tahlil qilishni, baholashni, g'oyani shakllantirishni, tajribada tekshirish va tasdiqlash bilan javob topish kontseptsiyasini talab qiladi.

Muammo asosan aniq yechimga ega bo'lmagan (noaniqlik darajasi bilan) savoldir. Muammo noaniqlik mavjudligida vazifadan farq qiladi.

Mavzu va muammo tarixiy jihatdan bog'liq hodisalardir. Turli davrlar rassomlarga turli mavzular va muammolarni aytib beradi. Masalan, XII asrdagi qadimgi rus she'ri " Igor polki jangnomasi " ning muallifi knyazlik nizolari

mavzusidan xavotirda edi va u o'ziga savol berdi: qanday qilib rus knyazlarini faqat shaxsiy manfaatlar va bir-biri bilan janjal haqida qayg'urishini to'xtatish kerak. Zaiflashib borayotgan Kiev davlatining tarqoq kuchlarini qanday birlashtirish kerak?

XVIII asr Trediakovskiy, Lomonosov va Derjavinni davlatdagi ilmiy va madaniy o'zgarishlar, ideal hukmdor qanday bo'lishi kerakligi haqida o'ylashga taklif qildi, adabiyotda fuqarolik burchi va barcha fuqarolarning qonun oldida tengligi muammolarini ko'tardi. Romantik yozuvchilar hayot va o'lim sirlari bilan qiziqdilar, inson qalbining qorong'u chuqurliklariga kirib bordilar, insonning taqdirga bog'liqligi va hal qilinmagan iblis kuchlari, iste'dodli va g'ayrioddiy shaxsning ruhsiz va dunyoviy jamiyat bilan o'zaro munosabati muammolarini hal qildilar. aholisi.

Xulosa

Mazkur maqolada ko'pgina hikoyalarning tarjimasidagi muammolariga yechimlarni ko'rishimiz mumkin.

Asliyat tilidan boshqa bir tilga tarjima qilishda hikoyada keltirib chiqargan muammolarga va terminlar bilan ishlashni ham ko'rib chiqilgan. Ushbu maqolada qisqa hikoyalarni va qissalarni umumiy ma'nosidan kelib chiqib ham tarjima qilingan, ya'ni so'zma-so'z tarjima qilish usuli bilan cheklanib qolmay tarjimaning boshqa bir usullaridan ham foydalandik.

So'z o'rnida shuni aytishimiz kerakki ushbu maqolada hikoyalarga ma'lumotlar, ularni tarjima qilishdagi muammolar va ularga yechimlarni ko'rishimiz mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. ALIBOYEVA, NIGINA ALISHER QIZI. "APPROACHES TO THE ANALYSIS OF LITERARY TEXT TRANSLATION IN MODERN TRANSLATION STUDIES." THEORETICAL & APPLIED SCIENCE Учредители: Теоретическая и прикладная наука 7 (2022): 140-144.
2. Aliboyeva, Nigina Alisher Qizi. "The direct translation of roald dahl's novel "matilda" into Uzbek language." Asian Journal of Research in Social Sciences and Humanities 12.9 (2022): 77-80.
3. Aliboyeva, Nigina. "SELECTION OF SPECIAL TRANSLATION METHODS FOR ADEQUATE INTERPRETATION OF CHILDREN'S LITERATURE." Scientific Collection «InterConf» 120 (2022): 121-124.
4. Aliboyeva, Nigina Alisher Qizi. "LITERARY TRANSLATION OF CHILDREN'S LITERATURE." CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PHILOLOGICAL SCIENCES 4.07 (2023): 21-25.

5. ALIBOYEVA, NIGINA ALISHEROVNA. "CHILDREN'S FICTION IS ONE OF THE MOST IMPORTANT FACTORS IN THE FORMATION OF A CHILD AS A PERSONALITY." АКТУАЛЬНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ Учредители: Общественная организация" Институт социальной трансформации": 28-30.

6. https://uz.m.wikipedia.org/wiki/Jhumpa_Lahiri

7. <https://uz.m.wikipedia.org/wiki/Qissa>

8. Abrorov A., O'zbek povesti, T., 1973; Timofeyev L.I., Osnovm teorii literaturi, 5-izd., M., 1976; Normatov U., Go'zallik bilan uchrashuv, T, 1976.

9. <https://uz.m.wikipedia.org/wiki/Muammo>

